

***Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder***

Formand for Grænseforeningen Kreds 20 Kirsten Rykind-Eriksen Ved mødet på Valsbølhus Lørdag den 8. juni 2024 kl. 15:00

Titel: Er Sydslesvig kommet i mål?

Temaet for de danske årsmøder i år er "Sydslesvig kommer i mål".

Det er en titel, der rummer flere fortolkninger – sådan som det også skal være.

Der er nu først og fremmest tænk på den kommende Europeada, fordi den kommer til vores grænseland. Årsmødeudvalget har vel tænkt, at det er et mål i sig selv, eller måske er udvalgets medlemmer helt sikre på, at fodboldspillere fra Sydslesvig vinder og bliver mestre ved at sparke bolden flest gange i målet?

Emnet kan også tolkes som, at det danske mindretal ved dets organisationer, har gjort det så godt i årens løb, at det ikke kan blive bedre. Man er kommet i mål med at være anerkendt som et mindretal, Landdagen i Kiel gerne vil samarbejde med. Forslag fra SSW bliver ofte gennemført, det er blevet et regionalt parti, som mange tyskere stemmer på.

Målet kan også være, at mindretallet mere og mere kulturaliserer regionen, mange tyske forældre vælger danske skoler – danskheden formidles bredere ud.

Jeg vil gerne vende årets emne om og stille spørgsmålet, "er Sydslesvig kommet i mål?" set fra Grænseforeningens side.

Først og fremmest glæder vi os over, at det går godt i Sydslesvig og, at der i grænselandet er kommet fordragelighed mellem dansk og tysk. Der ses en fordel i at støtte hinanden, og som en stor berigelse for grænselandet med mindretal på begge sider af grænsen.

Grænseforeningen har siden 1920 og særlig efter 1945 været primus i at være med til at oprette skoler, forsamlingshuse, kirker mm. Grænseforeningen har haft store indsamlinger, bla. ved at de lokale grænseforeninger afholdt basarer, vildtlotteri som i Give, gået fra dør til dør for at indsamle penge mm blandt sine medlemmer og egnens befolkning. Beløbene er doneret til skoleoprettelser, børnehaver, hjælp til kirker, Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, og sidt Ungdomskollegiet i Flensborg.

Oprettelser af fadderskaber og venskabsforbindelser var en af Grænseforeningens hjertesager. Medlemmer af SSF's lokalforeninger skulle møde medlemmer i Grænseforeningens eller Sønderjyske lokalforeninger – en måde at formidle det danske og til at forstå hinandens kulturer. Medlemmer besøgte hinanden, og danske hjem modtog sydslesvigiske ferieborn, nok de bedste og mest vedvarende forbindelser. Man sang sammen og fortalte hinanden om de lokale situationer. Nord for grænsen var man parat til at hjælpe på mange måder. Dette kunne udover pengebeløb også være mentalt: et lille eksempel:

Min morfar, Valdemar Hansen, Osted og Lejre ved Roskilde blev som ung omkring 1900 meget optaget af alt de folkelige og grundtvigske arbejde. Han var med til at oprette friskoler, efterskoler og højskoler. Han fik også oprettet Sønderjysk forening for Lejre og Omegn, og de oprettede fadderskab til kirke og skole i Isted sandsynligvis lige efter 2. verdenskrig. Lørdag den 16.12. stod han tidligt op og tog toget kl. 6,45 fra Roskilde sammen med 2 bestyrelsesmedlemmer. De havde fået brev fra Isted om, at deres skole blev lukket – for få børn – og børn med lærer flyttet til Slesvig. Det var de i SSF Isted meget kede af, og ville gerne have både mental hjælp og lidt penge til at afholde årets julefest. Det var den min morfar og de to andre rejste ned til sammen med lidt pengehjælp. De fik en fin julefest i skolens tomme lokaler med sange, lege og godterposer mm. Inden hjemrejsen overnattede de hos SSF i Isted, og kørte til Flesborg dagen efter. Interessen fra Danmark og deres fadderskab hjalp SSF i Isted med at komme videre – uden den lokale danske skole.

(Min morfar skrev dagbog, som jeg opbevarer)

Desværre er de gensidige foreningsbesøg ved at ebbe ud. En del lokale Grænseforeninger har ikke længere en SSF venskabsforening. Måske har i her syd for grænsen nok i sig selv, og behøver ikke længere at møde det danske lokalt?

Alligevel hører vi hernede fra, at man stadig har brug for at få frisket sin danskhed op, så det ikke bliver til en pseudo danskhed som i USA. Hvorfor så ikke tage imod vores invitationer til besøg i Danmark? Når vi inviterer, kommer der efterhånden ikke ret mange.

I 2009, da vi i Vejle Vesteregn inviterede på det årlige besøg fra Lyksborg kom der en hel busfuld, sidst, vi inviterede i 2017, kom kun en privatbil. Vi havde endda inviteret til fællessang med digteren Jens Rosendal og komponist Rasmus Skov Borring på digegrevegården, Klægager, i Ballum. Vi tænkte, at fællessang må være oplagt at samles om, men måske er det ikke nær så populært hernede? som det er i Danmark.

Skyldes den dalende interesse for at besøge GF lokalforeninger i Danmark, at der er mange tyske forældre blandt SSF medlemmerne og de føler kun, det er skolen, de skal interessere sig for, og ikke alt det danske? Men det er en oplagt mulighed for at møde danskere og blive klogere på, hvad dansk kultur er.

Vi møder altid meget imødekommenhed hernede, når vi ringer og spørger om, vi må komme på besøg på en skole, i en kirke eller et andet sted. Den 23.maj fik Grænseforeningen Vejle Vesteregn et meget hyggeligt og informativt besøg på den danske skole i Tarp – Trene skolen.

Der er åbenbart længere fra Sydslesvig til Danmark end, der er den modsatte vej!

Det er ikke fordi, vi er misfornøjede med SSF lokalforeninger, men vi synes, I skal udnytte de muligheder, vi tilbyder, til at møde dansk kultur og sprog på det lokale plan. – I må animere de tyske forældre til at tage med.

Det er Grænseforeningens hovedopgave at knytte bånd til det danske mindretal, vedligeholde dem og støtte - i dag mentalt – dansk kultur og danskheden i grænselandet - særligt syd for grænsen. For, at det lykkes, skal der arbejdes gensidigt, som ikke kun består i, at vi kommer til jer, men at I også kommer til os. Ellers dør venskabet – et sådant skal holdes vedlige.

Min opfordring er. Brug lokale Grænseforeninger, når I tager på udflugt til Danmark. Vi tager ligeså gerne i mod, som I gør.

Sydslesvig er ikke kommet i mål endnu!